

SENAT RP

NOTY O SENACIE

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

KANCELARIA SENATU
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa
tel. 022-694-92-84, fax 022-694-95-70
www.senat.gov.pl

Inicjatywy ustawodawcze Senatu V i VI kadencji

Senat RP V kadencji, podobnie jak i w poprzednich latach, wysunął wiele własnych inicjatyw ustawodawczych. W ciągu czterech lat pracował nad 34 projektami ustaw, z których 26 wniósł do Sejmu. Sejm przyjął 16 projektów, w tym 3 rozpatrzył wspólnie z rządowymi i poselskimi, 1 zaś odrzucił. Ze względu na zakończenie kadencji Sejm nie rozpatrzył 9 projektów.

Pierwszy projekt – ustawa o **ustanowieniu 2 maja Dniem Polonii i Polaków za Granicą** podejmował inicjatywę Senatu IV kadencji, która nie została rozpatrzona przez Sejm przed upływem poprzedniej kadencji. Sejm uchwalił ustawę 20 marca 2002 r.

Nowelizacja ustawy o **regionalnych izbach obrachunkowych** dostosowała przepisy ustawy do standardów stawianych nowoczesnej administracji publicznej, w szczególności w zakresie sposobu i przedmiotu przeprowadzanych kontroli oraz kompetencji inspektorów kontroli i obowiązków pracowników jednostek kontrolowanych. Zmieniła tryb powoływania prezesa i członków kolegium regionalnej izby obrachunkowej (zasada konkursów). 11 czerwca 2003 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw.

Dwukrotnie podejmowano inicjatywy ustawodawcze dotyczące gospodarki wodno-ściekowej. W pierwszym projekcie nowelizacji ustawy – **Prawo ochrony środowiska i ustawy – Prawo wodne** Senat zaproponował zmiany systemowe, regulujące problematykę opłat podwyższonych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, co miało usprawnić funkcjonowanie funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Zmiany dotyczyły opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych w zakresie poboru wód i odprowadzania ścieków do wód lub do ziemi. Stawki opłat za korzystanie ze środowiska oraz kary pieniężne uzależniono od przeznaczenia pobieranej wody, rodzaju wprowadzanych ścieków oraz od rodzaju odbiorcy. Sejm uchwalił ustawę 23 listopada 2002 r.

Nowelizacja ustawy o **zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz ustawy – Prawo wodne** umożliwiła spółkom wodnym prowadzenie działalności polegającej na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, a także rozszerzyła definicję przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. Sejm uchwalił ustawę 5 grudnia 2002 r.

Senat dwukrotnie inicjował zmiany ustawy o **zamówieniach publicznych**. Pierwszy projekt Senat odrzucił, realizacji doczekał się drugi, który zawęził obowiązywanie ustawy przez niestosowanie jej do zamówień dotyczących przygotowania, produkcji lub koprodukcji przedstawień teatralnych, operowych lub operetkowych przez teatry oraz do zamówień jednostek badawczo-rozwojowych, państwowych szkół wyższych oraz PAN, jeśli wartość zamówienia nie przekracza 130 tys. euro. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z projektem rządowym i uchwalił ustawę 23 lipca 2003 r.

Nowelizacja ustawy o **ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944–1990 osób pełniących funkcje publiczne** wyłączyła spod lustracji wywiad, kontrwywiad oraz służby ochrony granic PRL. Znacząco zmieniono też definicję współpracy z organami bezpieczeństwa państwa w latach 1944–1990. Sejm uchwalił ustawę 13 września 2002 r.

Projekt ustawy o **ustanowieniu 22 lutego Dniem Ofiar Przestępstw** miał na celu zwrócenie uwagi na trudną sytuację ofiar przestępstw i sprostanie standardom europejskim (realizacja zaleceń Rady Europy – w państwach członkowskich UE oraz Rady Europy 22 lutego już od czterech lat obchodzony jest jako dzień Ofiar Przestępstw). Sejm uchwalił ustawę 12 lutego 2003 r.

Nowelizacja ustawy o **gospodarce nieruchomościami i ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw** dostosowywała tę ustawę do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Umożliwiła Zabużanom, tj. osobom, które w związku z II wojną światową utraciły nieruchomości położone na Kresach Wschodnich, uzyskiwanie ekwiwalentu za utracone mienie także z zasobów nieruchomości rolnych należących do Skarbu Państwa oraz ustanawianie użytkownika wieczystego nieruchomości wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z projektem rządowym i 12 listopada 2003 r. uchwalił ustawę o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkownika wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego.

W nowelizacji ustawy o **komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego** zmieniono status prawny komornika sądowego (określono go jako wolny zawód), zasady funkcjonowania kancelarii komorniczych, definicję rewiru komorniczego, warunki finansowania egzekucji oraz uprawnienia prezesa sądu apelacyjnego. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z projektem rządowym i uchwalił ustawę 16 lipca 2004 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o **rachunkowości** zapewnił korelację przepisów ustawy o rachunkowości z przepisami dotyczącymi podatku VAT dopuszczającymi uznanie faktury VAT bez zamieszczonego na niej podpisu wystawcy oraz odbiorcy za dowód księgowy do ujęcia w księgach rachunkowych. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z rządowym i uchwalił ustawę 5 listopada 2004 r.

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o **współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej** przyznano Senatowi uprawnienia, jakie posiada Sejm w zakresie opiniowania projektów aktów prawnych Unii Europejskiej oraz stanowisk, jakie Rada Ministrów ma zamiar zająć podczas rozpatrywania projektu aktu prawnego w Radzie Unii Europejskiej. Sejm rozpatrzył projekt wspólnie z propozycją rządu i uchwalił ustawę 17 czerwca 2005 r.

Senat zaproponował także nowelizację przepisów **ordynacji podatkowej** w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę poniesioną na skutek wydania decyzji, która została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność. Sejm rozpatrzył projekt senacki razem z rządowym i uchwalił ustawę 20 maja 2005 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – **Kodeks postępowania cywilnego** zmienił przepisy w zakresie egzekucji z nieruchomości dotyczących dochodzenia zaległych świadczeń publiczno-prawnych od nabywcy nieruchomości. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z rządowym i uchwalił ustawę 30 czerwca 2005 r.

Nowelizacja ustawy o **powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej** umożliwiła mianowanie na wyższy stopień wojskowy byłych żołnierzy zawodowych, którzy jako wolontariusze działają w stowarzyszeniach żołnierskich lub pracują w administracji rządowej, samorządowej i strukturach edukacji narodowej na stanowiskach związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym. Sejm rozpatrzył projekt senacki wspólnie z rządowym i uchwalił ustawę 1 lipca 2005 r.

Projekt ustawy o **zmianie niektórych ustaw dotyczących nabywania własności nieruchomości** dotyczył ustaw regulujących nabywanie własności mieszkań zakładowych oraz przekształcania prawa użytkownika wieczystego w prawo własności. Sejm uchwalił ustawę 7 lipca 2005 r.

Senat dwukrotnie pracował nad projektem ustawy o **ustanowieniu dnia 16 października dniem Papieża Jana Pawła II**. Za pierwszym razem Senat nie podjął uchwały i zakończył postępowanie w sprawie tego projektu, za drugim – Sejm 27 lipca 2005 r. uchwalił ustawę.

Projekt ustawy o **równym statusie kobiet i mężczyzn** skonkretyzował przepisy Konstytucji RP, stanowiące, iż kobieta i mężczyzna mają równe prawa, wprowadzał definicję dyskryminacji ze względu na płeć i zakazał jej stosowania. Władze publiczne miały mieć obowiązek popierania równego statusu kobiet i mężczyzn. Wprowadzono parytet udziału obu płci w składzie organów kolegialnych wybieranych, powoływanych lub mianowanych przez organ władzy publicznej oraz powołano Urząd do Spraw Równego Statutu Kobiet i Mężczyzn. Sejm odrzucił inicjatywę Senatu 17 czerwca 2005 r.

Wiele inicjatyw ustawodawczych Senatu nie doczekało się ostatecznego rozstrzygnięcia ze względu na przedłużające się prace w komisjach sejmowych oraz zakończenie kadencji. Taki los spotkał 9 projektów.

Celem projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym dla małoletnich ofiar wojny 1939–1945 represjonowanych przez Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich i III Rzeszę było określenie zasad i realizacji świadczenia pieniężnego przysługującego małoletnim ofiarom wojny.

Dwa razy Senat wnosił inicjatywę ustawodawczą o utworzeniu Krajowej Rady do Spraw Bioetyki. W projekcie ustawy wnoszono o utworzenie przy urzędzie prezesa Rady Ministrów organu opiniodawczo-doradczego działającego w sprawach podstawowych problemów etycznych, prawnych i społecznych związanych z postępem nauk biologicznych i medycznych.

Projekt ustawy o rejestrowanych związkach między obywatelami tej samej płci miał na celu uregulowanie sytuacji prawnej homoseksualistów w Polsce.

Projekt nowelizacji ustawy o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach proponował wprowadzenie do 30 kwietnia 2011 r. okresu ochronnego w stosunku do surowców rolniczych zebranych na terytorium Polski, jak również produktów ubocznych i odpadów powstałych na terytorium Polski poprzez nakazanie wytwarzania biokomponentów wyłącznie z tych surowców, produktów i odpadów.

Projekt nowelizacji ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw przewidywał przedłużenie okresu przejęcia prowadzenia szkół i placówek mających znaczenie co najmniej regionalne przez samorząd wojewódzki.

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami było przyznanie jak najszerzych uprawnień byłym właścicielom wywłaszczonej nieruchomości przy dochodzeniu utraconej własności.

Projekt nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych umożliwia odliczenie od podstawy obliczania podatku kwot ekwiwalentu za oddaną krew zgodnie z przepisami wykonawczymi do ustawy o publicznej służbie krwi.

Nowelizacja ustawy – Kodeks cywilny przewidywała złagodzenie przepisów w zakresie składania oświadczenia woli przez osoby nie mogące czytać i dopuściła wyrażenie woli ustnie w obecności osoby zaufania, jeśli treść oświadczenia była spisana, a składający oświadczenie potwierdził na tym dokumencie swoją wolę podpisem lub odciskiem palca.

Zmiana ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego przyznawała uprawnienia kombatantkie także osobom cywilnym i żołnierzom Wojska Polskiego, którzy bezpośrednio uczestniczyli w latach 1945–1956 w wykrywaniu i usuwaniu zapór minowych w ramach operacji wojskowej całkowitego rozminowania kraju.

Dział Informacji Publicznej i Edukacji, wrzesień 2005 r.

* * *

Senat RP VI kadencji, mimo, iż ze względu na skrócenie kadencji pracował tylko 2 lata, zajmował się aż 39 inicjatywami ustawodawczymi. 19 spośród nich wniósł do Sejmu, z czego 3 zostały zaakceptowane, w tym 1 rozpatrzono wspólnie z projektem poselskim. Prace nad pozostałymi nie zostały zakończone.

Pierwszym z trzech projektów senackich, które stały się obowiązującym w Polsce prawem, była nowelizacja ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Inicjatywa Senatu umożliwiła sejmikom wojewódzkim dotowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy odnowie zabytków. Sejm uchwalił ustawę 12 maja 2006 r.

Wiele inicjatyw legislacyjnych Senatu dotyczyło usunięcia orzeczonych przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności obowiązującego prawa z konstytucją. Tak było w przypadku ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądem administracyjnym. Senacka inicjatywa poszerzyła katalog przyczyn, które mogą być podstawą wyłączenia sędziego z postępowania jeśli istnieje okoliczność, która mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sejm przyjął nowelizację 22 września 2006 r.

Uchwalona przez Sejm 17 lutego 2007 r. inicjatywa Senatu dotyczyła nowelizacji ustawy o wykonywaniu prac podwodnych. Projekt uporządkował zakresy uprawnień osób zatrudnionych przy pracach podwodnych i dostosował je do stosowanej praktyki zwiększając bezpieczeństwo nurków zgodnie ze standardami światowymi.

Pozostałe senackie projekty ustaw nie zostały rozpatrzone przez Sejm ze względu na koniec kadencji. Kilka z nich miało na celu regulację różnych kwestii socjalnych i społecznych. Nowelizacja ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej miała umożliwić korzystanie z zaliczki

dzieciom wychowywanym w związkach małżeńskich. W inicjatywie zmiany ustawy o **świadczeniach rodzinnych** Senat wnosił o wzmocnienie materialnego wsparcia dla ubogich rodzin wielodzietnych oraz wprowadzenie do ustawy nowego świadczenia z tytułu ciąży i porodu. Senat proponował też wydłużenie urlopu macierzyńskiego oraz okresu usprawiedliwionej nieobecności ojca z tytułu urodzenia się dziecka w nowelizacji **Kodeksu pracy** oraz ustawy o **świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa**. Nowelizacja ustawy o **pomocy społecznej**, zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, proponowała zmianę określenia dochodu w przypadku niektórych osób prowadzących działalność gospodarczą. W propozycji zmiany ustawy o **świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa**, w myśl orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, usunięto nieuzasadnioną dyskryminację osób dobrowolnie ubezpieczonych wobec ubezpieczonych obowiązkowo w zakresie przysługujących im uprawnień do zasiłku opiekuńczego. Realizując orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego dotyczące ustawy o **zakładowym funduszu świadczeń socjalnych** Senat wnosił o przywrócenie dopłat do wypoczynku pracowników niezależnie od miejsca spędzania urlopu (w kraju czy poza jego granicami).

Pozostałe inicjatywy dotyczyły różnych kwestii. W ustawie o **zmianie niektórych ustaw dotyczących przekształceń własnościowych nieruchomości** sprecyzowano przepisy mające na celu uproszczenie procedury przekształceń własnościowych mieszkań zakładowych i spółdzielczych.

Nowelizacja ustawy o **zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe** umożliwiała gminom przejęcie lub odmowę przejęcia nieruchomości zgodnie z interesem gminy.

Dwukrotnie Senat inicjował zmiany ustawy o **kształtowaniu ustroju rolnego**: pierwsza z nich miała usprawnić obrót nieruchomościami w sferze zapewnienia gruntów pod budownictwo, wzmacniając jednocześnie rolę ustawowych regulacji w zakresie kształtowania ustroju rolnego, druga (nowelizując również ustawę o **gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa**) – ujednoczyć preferencje dla rolników indywidualnych powiększających gospodarstwo rodzinne przy nabywaniu nieruchomości w przetargach ograniczonych.

W nowelizacji ustawy o **wyborze Prezydenta RP oraz niektórych innych ustaw** Senat proponował wprowadzenie obowiązku indywidualnego zawiadamiania każdego wyborcy o umieszczeniu go na liście wyborców oraz ustanowienie instytucji pełnomocnika wyborcy (w stosunku do niektórych grup ludzi, np. osób starszych).

Projekt ustawy o **opiece Senatu nad Polonią i Polakami za granicą** miał na celu uregulowanie działalności Senatu ukierunkowanej na pomoc Polonii z uwzględnieniem dotychczasowej praktyki, doświadczeń i dorobku izby w budowaniu więzi pomiędzy krajem a Polonią i Polakami na świecie.

Projekt nowelizacji ustawy o **podatku dochodowym od osób fizycznych** umożliwiał odliczanie od podstawy obliczania podatku kwot ekwiwalentu za oddaną krew określonych zgodnie z przepisami wykonawczymi do ustawy o publicznej służbie krwi.

Projekt ustawy o **skutkach wygaśnięcia praw rzeczowych na nieruchomościach, które weszły w granice Rzeczypospolitej Polskiej po II wojnie światowej, ujawnieniu w księgach wieczystych prawa własności Skarbu Państwa oraz o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece** pozwalał na ujawnienie i uzupełnienie w aktualnym stanie prawno-wieczystoksięgowym praw Skarbu Państwa nabytych na mocy odrębnych przepisów po II wojnie światowej na terenach włączonych do terytorium Polski.

Kolejne dwie inicjatywy miały wprowadzić w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące niekonstytucyjności istniejących przepisów. Nowelizacja **Prawa o ustroju sądów powszechnych** umożliwiała złożenie zażalenia na postanowienie o zamianie kary porządkowej grzywny na karę pozbawienia wolności, a **Kodeksu postępowania cywilnego** – dopuszczała wznowienie postępowania w sytuacji, gdy podstawą skargi o wznowienie jest niekonstytucyjność przepisów, w oparciu o które wydano prawomocny wyrok.